

Samorząd w ocenie organizacji pozarządowej

Artykuł Małgorzaty Szewczyk z Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej - Podlaskie Centrum.

Mija 15 lat od czerwcowych wyborów 1989 roku, kiedy to rozpoczęła się transformacja ustrojowa w naszym kraju. Jednakże wolny rynek i wolne wybory nie wystarczą do zbudowania silnego społeczeństwa obywatelskiego. W Polsce, podobnie jak w wielu państwach o dłuższej tradycji demokratycznej, administracja publiczna nie jest w stanie sprostać w pełni wszystkim wymogom w zakresie zaspokajania wielu istotnych potrzeb społecznych. Organizacje pozarządowe, stanowiące trzeci sektor, są po to, aby pomóc administracji publicznej w realizacji zadań społecznych wynikających z polityki państwa. Organizacje te efektywnie wspierają politykę społeczną, gospodarczą i oświatową administracji samorządowej. Świadczone przez nie usługi są efektywne i tanie, a także dostosowane do aktualnych lokalnych potrzeb.

Po wejściu w życie reform ustrojowych głównym partnerem organizacji pozarządowych stały się trzy szczeble samorządu terytorialnego. Zasady i formy tej współpracy określiła ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która w całości zaczęła obowiązywać od 1 stycznia 2004 r. Ustawa ta jest powszechnie uznawana za „małą konstytucję współpracy między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi”. Współpraca ta odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. W świetle obowiązującego prawa organy administracji publicznej zlecają organizacjom pozarządowym w drodze ogłaszanych konkursów realizację zadań publicznych, konsultują z nimi projekty aktów normatywnych (w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji), tworzą wspólne zespoły ekspertów o charakterze doradczym i inicjatywnym, a także określają formy wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności.

Organy stanowiące samorządu terytorialnego od 2004 roku mają obowiązek corocznego uchwalania programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Praktyka wykazała, że w województwie podlaskim w większości gmin i powiatów w pracach nad przygotowaniem tych programów organizacje pozarządowe nie brały udziału i rzadko też programy te były z nimi konsultowane. Warto mieć nadzieję, że najbliższy rok będzie sprzyjał wspólnemu wypracowywaniu takich programów, a także wspólnemu formułowaniu Kart Współpracy we wszystkich samorządach – bez względu na liczebność organizacji pozarządowych na ich terenie.

Nie brakuje jednakże samorządów, w których aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi jest autentycznie owocna. Tworzą one gminne bazy stowarzyszeń i fundacji, a także prowadzą badania dotyczące aktywności organizacji trzeciego sektora w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Powstają tam rady konsultacyjne złożone z przedstawicieli samorządów i organizacji trzeciego sektora oraz wyodrębnione w

strukturach organizacyjnych stanowiska pełnomocników prezydentów miast ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi. W celu koordynacji działań prowadzonych przez różnorodne organizacje pozarządowe na terenie wspólnot samorządowych, ułatwienie przepływu informacji oraz umożliwienie im wspólnych działań na rzecz wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego powoływane są centra współpracy organizacji pozarządowych. Ma to decydujący wpływ na jakość pracy, efektywność i szybkość działania aktywnych grup obywatelskich oraz na identyfikację problemów wymagających pilnego rozwiązania.

W chwili obecnej nieodzowne jest tworzenie podobnych struktur w samorządach wojewódzkich. Koordynacja prac pomiędzy nimi a biurami gminnymi jest nieodzowna, podobnie jak współpraca przy tworzeniu rzetelnej bazy organizacji, badaniu aktywności organizacji na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, tworzeniu warunków do wspólnego działania na rzecz różnych grup obywateli. Od tego bowiem w wielkiej mierze zależy dynamika rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych regionów kraju, a także postrzeganie tych regionów w skali europejskiej.

